

Mensenrechten in Rusland

Resolutie van het Europees Parlement over mensenrechten in Rusland en de nieuwe NGO-wetgeving

Het Europees Parlement,

- onder verwijzing naar zijn eerdere resoluties over Rusland, met name de resolutie over de betrekkingen EU-Rusland van 26 mei 2005¹,
 - gezien de doelstelling van de EU en Rusland om de vier routekaarten voor vier gemeenschappelijke ruimtes door te voeren die zijn overeengekomen op de Top EU-Rusland in Moskou van 10 mei 2005,
 - gezien de resultaten van de toppen EU-Rusland, in het bijzonder het besluit genomen op de Top EU-Rusland in Den Haag in van 25 november 2004 om een geregelde dialoog te voeren over mensenrechtenkwesties,
 - gezien de doelstelling van consolidatie van politieke vrijheden en democratie in de Russische Federatie, zoals vastgesteld in de Overeenkomst inzake partnerschap en samenwerking tussen de EU en Rusland², die op 1 december 1997 in werking trad,
 - gezien het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden en de bijbehorende Protocollen,
 - gezien het voorlopig standpunt van de Raad van Europa over wijzigingen van federale wetten van de Russische Federatie inzake non-profitorganisaties en openbare verenigingen,
 - gezien de commentaren en voorstellen van de Russische president Vladimir Putin, die op 9 december 2005 zijn toegezonden aan Boris Gryzlov, voorzitter van de Duma,
 - gelet op artikel 115, lid 5 van zijn Reglement,
- A. overwegende dat onafhankelijke, niet-gouvernementele (NGO's) en non-profitorganisaties (NPO's) cruciaal zijn voor de ontwikkeling van een sterk en goed functionerend maatschappelijk middenveld, en overwegende dat niet-gouvernementele organisaties momenteel in groten getale in Rusland actief zijn, variërend van instellingen voor liefdadigheid ten behoeve van kinderen tot buurtverenigingen en van opvang voor daklozen tot consumentengroepen,
- B. overwegende dat de vrijheid van vereniging een fundamenteel mensenrecht is en van groot belang voor een democratische samenleving,
- C. overwegende dat op 23 november 2005 de Russische Duma met een overweldigende meerderheid zijn goedkeuring heeft gehecht aan een eerste versie van het wetsontwerp

¹ Aangenomen teksten, P6_TA(2005)0207.

² PB L 327 van 28.11.1997, blz. 1.

getiteld "Inzake de doorvoering van wijzigingen van bepaalde wetgevingsbesluiten van de Russische Federatie" tot wijziging van de huidige wetgeving inzake de registratie van NGO's en met name de wetten "Inzake organisaties van het maatschappelijk middenveld", "Inzake non-commerciële organisaties" en "Inzake organisaties in gesloten administratieve territoria"; overwegende dat de tweede lezing van deze wet op 16 december 2005 moet plaatsvinden;

- D. overwegende dat Vladimir Lukin, de Russische ombudsman voor de mensenrechten, heeft gezegd dat het wetsontwerp in strijd is met de Russische grondwet en het internationale recht, terwijl de Publieke kamer van de Russische Federatie, een kortgeleden opgerichte autoriteit met als taak de coördinatie van de belangen van burgers, niet-gouvernementele organisaties en overheidsinstanties, de Duma heeft verzocht de stemming over de wetgeving uit te stellen totdat de gevolgen ervan gedetailleerder kunnen worden bestudeerd,
 - E. overwegende dat ernstige publieke bezorgdheid is geuit, zowel in Rusland als internationaal, over de wijzigingen die de vrijheid van vereniging in de Russische Federatie mogelijkbeperken,
 - F. overwegende dat op verzoek van de Russische Federatie de Raad van Europa een standpunt heeft voorbereid over de verenigbaarheid van het wetsontwerp met het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens,
 - G. overwegende dat Terry Davis, secretaris-generaal van de Raad van Europa, in een verklaring ter gelegenheid van de presentatie van dat standpunt verklaarde dat "de voorgestelde wijzigingen van de wetgeving van de Russische Federatie ter regulering van de vrijheid van vergadering legitieme doelen nastreven, namelijk de bestrijding van terrorisme en het witwassen van geld", maar dat het er volgens de Raad van Europa op lijkt "dat sommige aspecten van deze wijzigingen, betreffende administratieve en fiscale vereisten voor de registratie van niet-gouvernementele en non-profitorganisaties, participatie van buitenlandse burgers en minderjarigen, en de bevoegdheid van de autoriteiten om controle uit te oefenen op de activiteiten van NGO's en op de redenen voor ontbinding van NGO's te restrictief zijn",
 - H. wijzend op de ervaringen van de lidstaten van de EU die informele groepen vrijelijk toelaten zonder aanmelding of registratie bij de overheid te verlangen, buitenlandse burgers en personen zonder nationaliteit, die legaal op hun grondgebied verblijven, alle wezenlijke rechten toekennen die ook de eigen burgers bezitten met betrekking tot de oprichting van en aansluiting bij verenigingen, en buitenlandse organisaties toestaan vertegenwoordigende kantoren en dependances te openen voor de uitoefening van activiteiten,
 - I. overwegende dat de laatste jaren de democratie in Rusland aanzienlijk is verzwakt, met name tot uiting komend in het feit dat alle belangrijke tv-zenders en de meeste radiozenders onder controle van de overheid zijn gebracht, de toegenomen toepassing van zelfcensuur door de gedrukte media, het verdwijnen van onafhankelijke media, beperkingen van het recht om openbare demonstraties te organiseren, een verslechterend klimaat voor NGO's met gevallen van intimidatie van mensenrechtenactivisten, de afschaffing van de rechtstreekse verkiezing van regionale gouverneuren, een versterkte politieke controle op de rechterlijke macht, met als voorbeeld de zaak Yukos en de rechtszaken tegen dhr. Khodorkovsky en dhr. Lebedev;
1. benadrukt het belang van NGO's voor een stabiel en democratisch maatschappelijk

middenveld dat is gegrondvest op beginselen als de rechtsstaat en de vrijheid van meningsuiting, maar ook op de mogelijkheid voor burgers om zich vrijelijk te verenigen;

2. drukt daarom zijn grote bezorgdheid uit over het wetsontwerp inzake wijzigingen van de Russische federale wetgeving inzake NPO's en publieke verenigingen en roept ertoe op de nieuwe wetgeving te laten overeenstemmen met de normen van de Raad van Europa;
3. verwelkomt het feit dat de Russische Federatie de Raad van Europa om advies heeft gevraagd over de voorgestelde wijzigingen; ondersteunt ten volle de aanbevelingen die de Raad van Europa in zijn voorlopige standpunt heeft gedaan en roept de Russische Federatie op deze aanbevelingen volledig op te volgen;
4. neemt nota van de recentste voorstellen van de Russische president Vladimir Putin, inhoudende dat de ontwerp-wetswijzigingen grondig moeten worden herzien;
5. hoopt dat de Russische wetgever
 - a) een duidelijke definitie zal geven van onaanvaardbare politieke activiteiten die geen financiering van buitenlandse bronnen mogen ontvangen,
 - b) zal vaststellen dat alleen een besluit van een rechterlijke instantie en niet van een toezichthoudende instantie de grondslag kan vormen voor het ontbinden van NGO's of NPO's,
 - c) zal besluiten niet over te gaan tot de invoering van het vereiste van vast verblijf voor onderdanen van derde landen of het leeftijdsvereiste,
 - d) het recht van burgers van derde landen om NGO's in Rusland te vestigen en hiervoor werkzaamheden te verrichten zal waarborgen,
 - e) de voorgestelde bevoegdheden van autoriteiten om controle uit te oefenen op NGO's zal afzwakken, met name wat betreft de vereisten van financiële verantwoordingsplicht inzake middelen die afkomstig zijn van buitenlandse sponsors;
6. dringt er bij de Russische Duma op aan de nodige tijd te nemen om de wijzigingen te bestuderen en te verbeteren, in het licht van de aanbevelingen in het presidentiële standpunt, het voorlopige standpunt van de Raad van Europa en deze resolutie;
7. roept de Duma op alle democratische componenten van het Russische maatschappelijk middenveld uitgebreid te raadplegen teneinde manieren te vinden om de oprichting van NGO's werkelijk te stimuleren, te steunen en te consolideren;
8. verzoekt de komende Oostenrijkse en Finse voorzitterschappen de kwesties van eerbiediging van de democratie en de mensenrechten op de volgende toppen EU-Rusland onder de aandacht te brengen, de mensenrechtendialoog EU-Rusland een belangrijkere rol te geven en het Europees Parlement meer bij dit proces te betrekken;
9. is in dit verband van mening dat de routekaarten voor de implementatie van de vier gemeenschappelijke ruimtes gekoppeld moet zijn aan concrete vooruitgang op het gebied van democratie en mensenrechten;
10. roept de Russische autoriteiten op een einde te maken aan de politiek gemotiveerde

intimidatie van NGO's, in het bijzonder NGO's die de situatie in Tsjetsjenië volgen, zoals de Russisch-Tsjetsjeense Vriendschapsvereniging;

11. dringt er bij de Russische Federatie als lid van de Raad van Europa op aan partij te worden bij het Europees Verdrag inzake de erkenning van de rechtspersoonlijkheid van internationale niet-gouvernementele organisaties (ETS 124);
12. spreekt zijn bezorgdheid uit over de algemene omstandigheden waarin gedetineerden worden vastgehouden en over het feit dat sommigen van hen moeilijk toegang tot advocaten hebben; wijst erop dat volgens het Russische wetboek van strafrecht gedetineerden ofwel dicht bij hun woonplaats vastgehouden dienen te worden ofwel dicht bij de plaats waar de rechtszaak heeft plaatsgevonden;
13. roept de Raad en de Commissie op hun steun voor het maatschappelijk middenveld in Rusland te versterken en de kredieten voor de bevordering van de mensenrechten te verhogen;
14. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, de regeringen en parlementen van de lidstaten, de secretaris-generaal van de Raad van Europa, het Bureau voor democratische instellingen en mensenrechten van de OVSE, de secretaris-generaal van de VN, de Russische Duma en de regering van de Russische Federatie.